

ГЛАВНОМ И ОДГОВОРНОМ УРЕДНИКУ ПОЛИТИКЕ

Гдину Драгану Бујошевићу

Предмет: захтев за објективним информисањем српског народа о питању службене употребе његовог језика и писма

Поштовани господине главни и одговорни уредниче,

Сигурно Вам је познато да је у већ век дугој историји „Политике“ било периода у којима је она по слободи јавне речи и по објективности предњачила у односу на друге дневне новине, али је било и периода када су људи који су је водили прихватили улоге које су им додељиване од стране владајућих политичких гарнитура, принудно или из понизности и интереса одступали од начела објективног информисања читалаца, неподобне одстрањивали из уредништва а уместо информисања јавности вршили обичну медијску пропаганду. Но, историја новинарства је о њима дала објективну слику а о садашњој уређивачкој политици судиће данашња јавност кроз тираж и „рејтинг“ Политике и нека будућа покољења историчара.

Највећи број читалаца „Политике“, претпостављамо, јесу Срби и имају право на објективно информисање и о питању службене употребе српског језика и ћириличног писма.

Ваш новинар, који је себе означио са П. Р. је у чланку „Штитити ћирилицу, не потискивати латиницу“ сигурни смо од тих начела одступио.

Из наведеног разлога упућујемо Вам овај захтев за објективним информисањем српског народа о питању службене употребе његовог језика и писма и молимо поступање у складу с Вашим овлашћењима и одговорностима.

Одбор за службену и јавну употребу српске ћирилице при Удружењу за заштиту ћирилице српског језика „Ћирилица“ сачинио је текст овог захтева а Извршни одбор га одобрава и Вама упућује.

Прво, о самом наслову чланка „Штитити ћирилицу, не потискивати латиницу“. Из назива овог наслова види се да аутор сугерише свој лични став, јер наслов нема подлогу у самом чланку пошто су се учесници анкете изјашњавали о својим личним ставовима а не о питању положаја ћирилице и латинице у нашем друштву нити о међусобним односима ова два писма. Шта може значити лични став из наслова господина П. Р. – штитити ћирилицу, не потискивати латиницу? На примеру појединца и на примеру друштвене заједнице уз претпоставку датог и непромењивог укупног обима текста (за анализу то је једина логична претпоставка) ако постоје два писма повећана употреба једног од њих истискује употребу оног другог, и обрнуто. И тако видимо да лични став П. Р. изнет у наслову наведеног текста у ствари значи само једно – ништа не мењати, нек остане како је сада, латиница свуда наоколо а ћирилице нигде. Као да се у Србији ништа није десило у вези са српским језиком и писмом а десило се нешто изузетно значајно о чему ћемо нешто касније у овом тексту.

П.Р. чланак започиње овако:

„Једна судска одлука донета прошле недеље изазвала је не само правничка спорења него и поново покренула питања о томе шта чини национални идентитет Срба. Поништење пресуде неформалном вођи „Националног строја“ Горану Давидовићу због

тога што првостепени суд није поштовао његов захтев да судски списи буду на ћирилици, повод је за нове расправе о духу нације, етнологији, идеологији, језику, писму, вери, моралу. На ова питања „Политика“ ће покушати да да одговоре у наредном периоду, кроз разговоре са људима из различитих сфера јавног живота.

За почетак смо представнике неких од најрелевантнијих политичких партија, од којих и највише зависи уређење друштвеног амбијента у Србији, анкетирали на тему српског писма (или писама). Наши саговорници одговарали су на два питања:

1. Које писмо користите?

2. Да ли мислите да су они који користе латиницу мање Срби од оних који користе ћирилицу?“

П. Р. не само да објективно не информише Србе о питању њиховог језика и писма већ их и обмањује. Поништење пресуде неформалном вођи „Националног строја“ Горану Давидовићу није због тога што „првостепени суд није поштовао његов захтев да судски списи буду на ћирилици“ већ зато што првостепени суд није поштовао Устав Републике Србије и важећи закон о службеној употреби језика и писма (који ни после две године од доношења Устава Србије са њим није усклађен) по коме је у свим судовима у Србији службени језик српски са ћириличким писмом а припадници националних мањина (народности) имају право да у судским поступцима користе своје писмо и језик. Поменути Горан Давидовић је на такво кршење Устава и закона само упозорио вишу судску инстанцу.

Даље П. Р. каже да је наведена судска пресуда изазвала „правничка спорења“ и „повод је за нове расправе о духу нације, етнологији, идеологији, језику, писму, вери, моралу“ и „На ова питања ‚Политика‘ ће покушати да да одговоре у наредном периоду, кроз разговоре са људима из различитих сфера јавног живота.“ Овде су, не знамо зашто, заобиђена два једино битна питања која проистичу из догађања у вези с наведеном пресудом у предмету тужбе против Горана Давидовића: прво, какво је то стање у правосуђу Србије када судови у својим поступцима крше закон и Устав у делу службене употребе језика и писма? И друго, зашто после више од две године од доношења Устава Србије и истека рока за усаглашавање Закон о службеној употреби језика и писма није усаглашен с њим? А баш та два питања која су у директној вези с тужбом против Горана Давидовића П. Р. не покреће у дискусији која је у „Политици“

отворена, већ поставља нека друга питања која или уопште немају никакве везе с наведеним случајем или пак имају само неку слабу индиректну везу. Не споримо да су та питања битна, штавише она су кључна при свакој анализи српске културе и српског духовног простора у нашем времену.

Покретање та два битна питања јасно би српској јавности показало шта се то значајно у вези са српским језиком и писмом десило проглашњењем новог Устава Србије 8. новембра 2006. године. Тај дан један је од најважнијих дана у новијој историји српског језика и писма а садашњи Устав Србије, сигурни смо, преломна је тачка у процесу враћања ћирилице српском народу и његовој култури и у будућим временима непробојна брана свим покушајима „латинчења“ Срба и увлачења у процес унијаћења.

У српском језику успостављено је једноазбучје с ћирилицом као писмом а како је било у претходних хиљаду година писмености у Срба све до 1945. После више од пола века протеривања и потискивања у периоду комунистичке диктатуре ћирилица је поново једино српско писмо.

У Уставу Републике Србије поглавље „**Језик и писмо**“ има само један члан (члан 10) са два става.

Чланом 10. ставом 1. који гласи „У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо.“ регулисана је службена употреба језика и писма у Србији као држави и уједно је регулисана службена употреба језика и писма српског народа као државотворног (Преамбула Устава Републике Србије и његов Члан 1). Овај став има двоструку уставноправну улогу, у једној је регулисано питање службене употребе језика и писма државе Србије а у другој питање језика и писма српског народа. Утврђено је да је у Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо, и то у обе уставноправне улоге. Предмет регулисања су службени језик и писмо којим се он пише. Овај Став је императиван, могућа је његова директна примена у правној пракси и за српски језик је везано и именовано само једно писмо –ћирилично.

Чланом 10. ставом 2. који гласи „Службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава.“ регулисана су права припадника националних мањина на службену употребу њихових језика и њихових писама. Овим ставом регулисана је службена употреба других језика и писама осим српског језика и писма. Предмет регулисања су службени језик и писмо којим се он пише за све националне мањине које

живе у Србији. Овај Став није императиван, није могућа његова директна примена у правној пракси већ само преко законске регулативе (Питање права националних мањина на службену употребу свог језика и свог писма и није предмет покренуте дискусије).

Да је уставотворац у Члану 10. ставу 1. Устава Републике Србије изричито и као једно једино писмо српског језика одредио ћирилично писмо, види се из поређења Члана 8. става 1. Устава Републике Србије из 1990. који гласи "У Републици Србији у службеној употреби је српскохрватски језик и ћирилично писмо, а латинично писмо је у службеној употреби на начин утврђен законом" који је познавао за један језик тада називан „српскохрватски“ два писма (ћирилично и латиничко) са Чланом 10. ставом 1. важећег Устава Републике Србије који гласи „У Републици Србији у службеној употреби су српски језик и ћирилично писмо“ који познаје за један језик једно писмо (српски језик и само ћирилично писмо).

С научног и лингвистичког аспекта нови Устав Србије је правно установио једноазбучје у српском језику с ћирилицом као писмом и уједно правно потврдио „развод српскохрватског језичког брака“ између Срба и Хрвата тако што су Срби свој језик поново именовали као српски како су га хиљаду година звали, а Хрватима вратили латиницу коју су они унели у „српскохрватски језик“ који је отишао у историју заједно с комунизмом (заједно су живели и заједно отишли у историју). Хрвати су овај „развод српскохрватског језичког брака“ самовољно озваничили још у свом првом посткомунистичком Уставу из 1990.

Правна последица овог догађаја (проглашњења новог Устава Србије јесте да сви државни органи, органи аутономних покрајина, градова и општина; установе, предузећа и друге организација кад врше јавна овлашћења; јавна предузећа и јавне служби; предузећа, друге организација и предузетници када обављају делатности од јавног и општег интереса; установе предшколског, основног, средњег и високог образовања као и друге образовне организације; телевизије и јавна гласила (штампана и електронска) која су у већинском власништву или под контролом државе, као и све научне, научноистраживачке и културне институције која су у већинском власништву или под контролом државе морају у свом раду користити српски језик и ћирилично писмо.

Е то је озбиљан посао за све набројане државне органе и разне правне субјекте јер треба направити ред у службеној употреби српског језика и ћирилице као државног писма (уједно и писма српског народа). Цео њихов рад се мора обављати на српском језику и ћирилицом, разуме се уз право националних мањина на коришћење својих језика и писама. Хрватска (Гајева) латиница остаје у службеној употреби једино као писмо

хрватске националне мањине.

Питање је зашто се ово не уради? То је треће и последње битно питање у вези с тужбом против Горана Давидовића.

Молимо Вас да о овим нашим ставовима обавестите читаоце „Политике“

С поштовањем.

У Новом Саду, 27. августа 2009.

Достављено:

Председнику Управног одбора

Гђи Соњи Лихт

Председник Извршног одбора

Удружења „Ђирилица“

Драгољуб Збиљић